

Nummer 1

Februari 2006

Årgång 13

SEK Aktuell

Nyheter från standardiseringen inom elområdet

Innehåll

Grunden för IEC håller ännu	2
Strategi för standardisering	3
CENELEC Technical Board	4
Kondensatorer för kraftteknik	5
Landsbygdens elektrifiering	5
IEC TC 80	6
Provläs hos IEC	6
CENELEC SC 9XB	7
CENELEC TC 61F	7
Brandriskprovning	8
CENELEC TC 97	9
SEKs årsmöte 2006	9
CENELEC TC 86BXA	10
Miljöaspekter	10
CENELEC TC 44X	12
IEC 1906 Award	12
Förestående internationella möten i Sverige	12

Astronomiska uret i Prag

Foto: Svante Töyrä

Grunden för IEC håller ännu

Det finns några grundläggande säregna förhållanden som kännetecknar elektrotekniken och som redan från början kom att präglade verksamheten inom IEC, eller kanske snarare var skälet till att IEC grundades.

FÖRST OCH FRÄMST vilar all elektroteknik på en medvetet naturvetenskaplig grund. Det har alltid funnits elektrisk verksamhet som grundat sig på experiment och erfarenhet utan kännedom om de verkliga bakomliggande sambanden, men det har aldrig funnits någon del av elområdet där förhållandena förlorar sig bakåt i historien, genomsyrade av sedvänja eller rotad tradition. Detta gör också att elektrotekniken är, och alltid har varit, sant internationell till sin karaktär.

Ett annat förhållande, som även det spelade in redan från början, är att varje del inom elektrotekniken ingår i ett större system. Passar delarna inte ihop, fungerar inte systemet. Om batteriets utspänning och lampans märkspänning inte passar ihop, blir det inget ljus. Inte bara att mått och mekanik måste stämma, föralldel nog så viktigt, utan också spänningar, strömmar, isolationsgrad och störningstålighet och många andra parametrar och egenskaper måste vara avstämda till varandra. För att det skall kunna vara så, måste också mätmetoder och storheter och enheter vara överenskomna – och den vetenskapliga grunden gör sig påmind igen.

Därutöver har säkerheten stor betydelse. El syns inte, hörs inte och luktar (normalt) inte, men den kan vara farlig, rent av dödlig. Alltså måste säkerhetsfrågorna ha hög prioritet – och

också säkerheten har i hög grad systemkaraktär. Dessutom finns andra risker att uppmärksamma, t ex överhettning eller mekaniska risker. En rad svåra generatorhaverier kring förra sekelskiftet visade att de senare kunde vara nog så allvarliga.

Ett vardagligt exempel

Allt det här gäller också idag, lika mycket som för hundra år sedan. Ta ett vanligt exempel hemifrån, vi kan ta en tvättmaskin, en serietillverkad industriprodukt som man kan köpa i affären och som går att använda hemma, oavsett om den är tillverkad i Sverige eller i Slovenien. Vi utgår från att den är säker, men tänker inte alltid på att det finns en överenskommelse, en standard, om vad som menas med att en tvättmaskin är säker. Dessutom står det noga beskrivet i standarden hur den skall provas, för att man skall kunna avgöra om maskinen uppfyller dessa säkerhetsfordringar eller ej. Standarden är uppbyggd för att täcka alla förekommande risker enligt principen en produkt, en standard, vilket förenklar för tillverkare och provningsföretag.

I Europa säljs cirka 250 miljoner sådana apparater varje år och att det finns enhetliga och allmänt accepterade säkerhetsfordringar för dem som är av stor betydelse för industri och handel. Standarden har därigenom också varit en av förutsättningarna för det europeiska lågspänningsdirektivet, som genom sin hänvisning till standarder banade väg för andra direktiv enligt den sk nya metoden och för CE-märkningen. Av de europeiska standarderna på elområdet är de flesta egentligen framtagna inom IEC.

Men det är djupare än så

Tvättmaskinen består av hundratals delar, många av dem med någon elektrisk funktion, och deras egenskaper – märkspänning, mått, spänningshållfasthet med mera – har valts så att de fungerar ihop. Alla dessa kablar, reläer, dragavlastningar osv är alltså konstruerade för att utgöra delar i ett system, i systemet tvättmaskinen som är anslutet till elinstallationen som matas från elnätet. Deras väsentliga egenskaper och tillhörande provningar finns beskrivna i öppna internationella gemensamma överenskommelser – i standarder – liksom alla regler för ritningar, stycklistor och annan dokumentation. Det finns en standard för bullermätning – och för

Foto: Thomas Södergren

bullermätaren – och för mätning av elförbrukningen och vattenförbrukningen. Symbolerna på panelen är standardiserade, liksom de regler som gäller för var i badrummet tvättmaskinen kan placeras och hur inkopplingen till elnätet skall göras.

Det kanske viktigaste – hur bra maskinen tvättar och sköljer – är dock inte standardiserat. Men det finns en standard för hur man provar det också. Den heter IEC 60456.

Thomas Borglin

I en serie artiklar i SEK-aktuell har förarbetet och turerna omkring bildandet 1906 av IEC skildrats. Vi fortsätter serien med några artiklar som belyser verksamheten i IEC från olika håll. Serien gör inte anspråk på att vara heltäckande för IEC-verksamheten. Avsikten är att ge exempel från elstandardiseringen

för att visa bredden och omfattningen. Vi hoppas att de kommande artiklarna skall inspirera till kompletterande inlägg från deltagare i arbetet i elstandardiseringen, om intressanta frågor, diskussioner och resultat.

Strategi för standardisering

Sveriges standardiseringsråd, SSR, har en vision att användningen av standarder är självklar inom näringsliv och offentlig förvaltning och att svenska intressenter är bland de starkare aktörerna inom internationell standardisering. Detta framgår av det dokument som SSR nyligen presenterat och som innehåller en strategi för främjande av svenskt inflytande i internationell standardisering.

I DOKUMENTETS INLEDNING står: "För att främja den svenska samhällsutvecklingen är det viktigt att vi även i framtiden har en effektiv standardiseringsverksamhet i Sverige för att därmed säkra det svenska inflytandet i den internationella standardiseringen." Detta sammanfattar rätt väl dokumentets anda och karaktär.

Det skulle föra för långt att här redogöra för allting i dokumentet, men det kan vara av intresse för SEK-Aktuellts läsare – som ju huvudsakligen verkar på den taktiska, operativa nivån – att ta del av de viktigare punkterna i den strategiska planen.

Framförallt anges fem övergripande mål, som underförstått avser det samlade svenska standardiseringsväsendet:

- Att det svenska inflytandet i det internationella standardiseringsarbetet är fortsatt stort.
- Att standardisering används strategiskt i näringslivet och ökar konkurrenskraften samt gör det möjligt att nå nya marknader och att öka innovationskraften.
- Att standardisering används effektivt inom den offentliga förvaltningen för att tillgodose samhällets behov av skydd, miljö, hälsa och säkerhet.
- Att standardiseringsarbetet stöds av en effektiv organisation som fyller intressenternas behov.

- Att den långsiktiga finansieringen av standardiseringsverksamheten är så långt som möjligt säkrad.

Därefter kommer en strategi och en aktivitetsplan. Det mesta handlar om information, medvetandegörande och aktivering på nationell nivå, men den första punkten i det centrala avsnittet i strategin är tyngre än de andra:

Där anges att "standardiseringens huvudmän, och då i första hand Regeringen och Svenskt Näringsliv", hittills har "varit relativt passiva" men nu måste "lägga grunden för det fortsatta arbetet". Detta skall ske genom att svaret på frågan "vad vill huvudmännen få ut av den svenska standardiseringen" får styra vilken omfattning och organisation som standardiseringen i Sverige skall ha i framtiden, och hur verksamheten skall finansieras.

Thomas Borglin

Svensk standardiserings nuvarande organisation fyllde fem år vid årsskiftet. Sedan den 1 januari 2001 är Sveriges standardiseringsråd, SSR, huvudman för standardiseringen i Sverige. SSR har erkänt tre jämställda standardiseringsorgan (ITS, SEK och SIS) och det är dessa som – var och ett inom sitt område – organiserar standardiseringsarbetet och fastställer svensk standard. SSR tillhandahåller också ett register över all svensk standard www.svenskstandard.se. Medlemmarna i SSR är staten, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Svensk Handel och Svenska Bankföreningen. Ordförande är f n Göran Sjöholm, E.ON.

CENELEC Technical Board, BT

CENELEC BT höll sitt 125e möte i Bryssel den 6-7 december.

DE STANDARDER SOM BT fastställde finns uppräknade på en lista som kan nås från SEKs hemsida, under standarder, ny CENELEC-standard.

Några standarder under arbete

Vad gäller arbetet med revision av EN 50122 för järnvägsanläggningar och liknande beslöt BT att 1 augusti 2008 skall gälla som mål för när de nya utgåvorna skall vara klara för röstning. Det gäller del 1 som behandlar elsäkerhet och jordning i

anläggningar för spårbunden trafik, del 2 som behandlar läckströmmar från anläggningar med likströmsdrift och del 3 om ömsesidig påverkan mellan lik- och växelströmsanläggningar. BT beslöt också att arbetet med en ny EN 50128 om programvara för järnvägsstyrning och skyddssystem skall vara klar till årsskiftet 07/08.

BT noterade det tyska förslaget att sätta upp en arbetsgrupp för elutrustning på icke-elektriska pannor och ugnar, för att ta fram två nya delar av standarden EN 50156, avsedda att behandla utrustning med säkerhetsfunktion. Den existerande EN 50156-1, om val och användning av elutrustning på ugnar, har tillkommit på tyskt initiativ och BT uppmanade den tyska nationalkommittén att notifiera förslagen till de nya delarna genom Vilamoura-proceduren.

BT beslöt att låta nationalkommittéerna rösta om alla tre delarna av IEC 60027 skall bli EN. IEC 60027 är standarden för storheter och enheter inom elektrotekniken och de olika delarna är HD. IEC 60027 har hittills varit undantagen från parallellröstning mellan IEC och CENELEC men BT beslöt att det inte skulle vara så.

BT beslöt också att låta SEK fortsätta arbetet med revision av luftledningsstandarderna SS 436 01 10, SS 435 01 11 och SS 436 01 12, så att de inte kommer i konflikt med den nya standarden SS-EN 50423 för friledning mellan 1 och 45 kV. De nya standarderna har fastställts som svensk standard i februari.

Energiförsörjning

Arbetsgruppen CEN/BT/WG 161 "Critical infrastructure – Energy" har omvandlats till en arbetsgrupp gemensam för CEN och CENELEC. BT inbjuder därför nationalkommittéerna att nominera medlemmar i den nya arbetsgruppen. Detta är en fråga som också är aktuell på andra håll och vi räknar med att kunna återkomma i ärendet.

Information till konsumenter

Det finns en CEN Guide 11 "Product information relevant to consumers – Guidelines for standard developers". BT har beslutat att fastställa den som CENELEC Guide och har därför anmodat CEN att ge ut den som en guide gemensam för CEN och CENELEC. SEK räknar med att kunna göra den tillgänglig för ledamöterna i de tekniska kommittéerna.

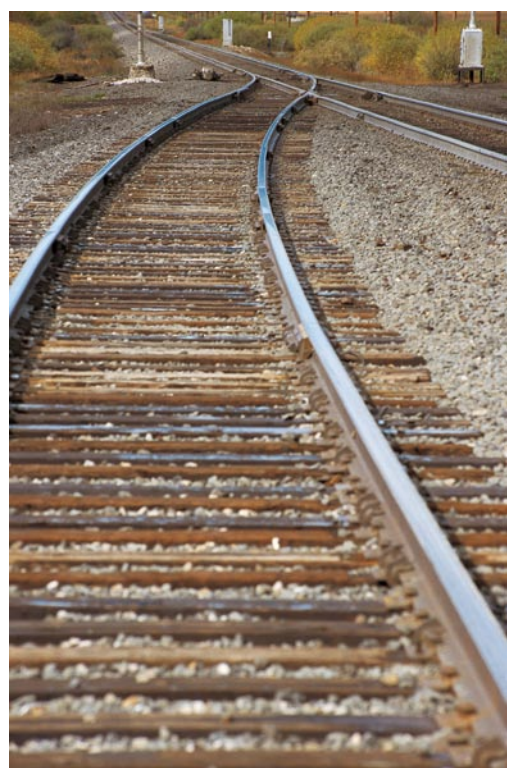
Bilaga ZA försvinner

Varje europeisk standard som bygger på IEC-standarder, eller överensstämmer med dem, har hittills innehållit en Bilaga ZA. IEC-standardens referenslista har lämnats orörd och bilaga ZA har varit en översättning från IEC-standardens referenser till de referenser som är aktuella i Europa, dvs av typen "står IEC 60073, skall vara EN 60073". När ZA infördes var den till stor hjälp, eftersom många IEC-standarder i CENELEC fastställdes som HD och alltså hade en beteckning som saknade samband med IEC-beteckningen, och dessutom i många fall innehöll gemensamma europeiska avvikelser. Innan internet fanns, var det dessutom svårt att på annat sätt få reda på vad en viss IEC-standard motsvarades av i Europa. I dag är läget ett annat. De flesta standarderna är EN och saknar gemensamma avvikelser. Dessutom har de flesta användare tillgång till internet och de kataloger som finns där, t ex på www.cenelec.org eller www.svenskstandard.se. Därför fastställs nya EN utan någon bilaga ZA. Istället finns i CENELEC-förordet ett stycke som på engelska lyder: "This European Standard makes reference to International Standards. Where the International Standard referred to has been endorsed as a European Standard or a home-grown European Standard exists, this European Standard shall be applied instead. Pertinent information can be found on the CENELEC web".

Nästa möte

BT träffas numera bara tre gånger om året och nästa möte skall ske på Cypren den 4-5 april.

Thomas Borglin

Kondensatorer för kraftteknik

Mötet med IEC TC 33 ägde rum i Helsingfors under värdskap av den finska nationalkommittén, SESKO i oktober 2005 tillsammans med arbetsgrupper.

MÖTET LEDDES AV Esbjörn Eriksson, ABB, med nyvalde sekreteraren Giancarlo Testi och Peter Lancot från IEC Central Office vid sin sida. Undertecknad, som är nyvald ordförande i SEK TK 33, deltog som svensk huvuddelegat.

Några viktiga punkter som behandlades under mötet:

- Information från IEC Central Office rörande nomenklatur, administrativa rutiner och vad som åstadkommits sedan förra mötet i Montreal i oktober 2003.
- Den reviderade standarden för shuntkondensatorer IEC 60871-1 Ed 3, som kom ut i tryck juli 2005.
- Framtagningsprocessen gällande ny standard för brytarkondensatorer IEC 62146-1 Ed 1.0. Mötet beslutade om att en ny Committee Draft (CD) skall tas fram.
- Gunnar Ingeström, ABB, ordförande i JWG TC 33/SC 22F, rapporterade om arbetet med den nya standarden för tyristorstyrda seriekondensatorer IEC 60143-4.

MT 19 Maintenance of IEC 60871

Gruppen har, under ordförandeskap av Esbjörn Eriksson, det senaste året främst arbetat med revi-

sionen av IEC 60871-1. Nytt på agendan är framtagning av standard för självläkande kondensatorer. Den första fasen av detta arbete är insamling av fakta rörande nuläget.

WG 13 Series capacitor banks and protective equipment

Arbetsgruppen, under ordförandeskap av Gunnar Ingeström, utarbetar standard för skydd av seriekondensatorer IEC 60143-2.

Förutom ovan nämnda delegater deltog från svensk sida Jan Samuelsson, ABB och Lars Wallin, Svenska Kraftnät.

På onsdagkvällen bjöd SESKO in delegaterna till en magnifik middag, sponsrad av Nokian Capacitors och Tervakoski.

Sammanfattningsvis var dagarna i Helsingfors både lärorika och trevliga och det gavs goda tillfällen att knyta nya kontakter.

Gunnar Ingeström, ABB

*Wilhelm Schaub
Ordförande SEK TK 33*

Landsbygdens elektrifiering

Elektrifiering av byar och gårdar i trakter som inte nås av det allmänna elnätet är temat för IEC 62257. I sex delar beskrivs lokal elförsörjning från början till slut. De första delarna ger en introduktion till området och beskriver hur anläggningens uppbyggnad och valet av produktionsanläggningar påverkas av olika fordringar, t ex klimat, belastningstyper och önskad tillgänglighet. Följande delar behandlar specifikation och projektstyrning, konstruktion, utförande och elsäkerhet. Den sista delen behandlar godkännande, skötsel och underhåll. Eftersom IEC 62257 bygger på en kombination av olika strömkällor, där solceller har en framträdande plats, är den särskilt lämplig i samband med elektrifiering av landsbygden i varmare länder.

IEC TC 80

Mötet med TC 80 Maritime navigation and radiocommunication equipment and systems hölls i oktober 2005. RTCM The Radio Technical Commission for Maritime Services har sitt nya huvudkontor i Arlington, USA, som var platsen för mötet.

VÅR VÄRD BOB MARKLE hälsade 32 delegater från hela världen välkomna och ordföranden i TC 80, Dr Andrew P Norris, svingade klubban och förklarade att i år är det 25-årsjubileum för kommittén. Det första mötet hölls i Stockholm 1980 och det gjordes försök att fira även 25-årsjubileet i Stockholm, men det ser nu ut som om vi blir värdar om två år i stället.

Det var en diger dagordning med många maritima standarder för fartyg där navigation och radiokommunikation har avgörande betydelse för sjöfarens säkerhet. För närvarande finns 10 arbetsgrupper och några projekt har redan nått CDV-status.

Samarbete sker med 14 internationella organisationer, t ex IMO, ITU, ETSI.

En av de viktigaste punkterna på dagordningen var hur vi skall förhålla oss till Galileo och GNSS. Galileo är det Europeiska GPS-systemet. GNSS är de globala navigeringssystemen som Glonass, GPS, Galileo. En ny standard för en kombinerad GNSS-mottagare kommer att påbörjas.

Digitala gränssnitt är ett måste för de flesta arbetsgruppers standarder för att kunna överföra data mellan de olika sensorerna. Utvecklingen går snabbt och kraven på "bredband" ökar. WG 6 har kompletterat Ethernet-standarderna som nu blivit CDV.

Standarden för VDR (voyage data recorder) är i drift men behöver kompletteras med en förenklad version, SVDR. Den kommer ut i mars 2006.

Standarden för AIS klass B CS TDMA CS (Carrier Sense) är nu klar. Den svenska nationalkommittén har lämnat in ett förslag till ny standard för AIS klass B SO TDMA (Self Organized)-teknik, dvs samma teknik som i klass A AIS. WG 8 skall ta fram den nya standarden.

En jubileumsskrift presenterades över IEC (grundat 1906) och TC 80. Till presentationen visades några

bilder från tidernas begynnelse med bl a våra svenska deltagare från TK 80 Gösta Bengtson och Björn Carlgren som såg väldigt unga ut.

TC 80-delegationen samlades framför Berlinmuren för ett gruppfoto efter att jubileumstårtan var uppäten. Berlinmuren (del av) är återuppbyggd med vaktorn och historisk information "mur i vägg" med huset som inrymmer RTCM. Från den svenska nationalkommittén och TK 80 deltog ordföranden Håkan Lindley, sekreteraren Stefan Steier samt Benny Pettersson.

Håkan Lindley
Ordförande SEK TK 80

Provläs hos IEC

Vet ni om att man kan läsa innehållsförteckning och omfattning i alla IEC standarder? Det finns en funktion som heter preview på IECs webshop. Gå in på <http://webstore.iec.ch/> och vidare till Search and buy. När man hittat den eftersökta standarden kan man ladda ner en pdf-fil med innehållsförteckning och omfattning (Content and Scope).

CENELEC SC 9XB

Mötet med SC 9XB Electrical and electronic applications for railways – Rolling stock hölls den 30e november vid CENELEC Meeting Center i Bryssel med 19 deltagare från 11 länder.

KOMMITTÉN HAR TRE standarder som är klara för publicering eller är under omröstning. Status för dessa rapporterades kortfattat.

Den stora fråga som diskuterades vid mötet gällde dock projektet ”Intercommunication”, där man just skickat ut ett första utkast för kommentarer till del 1 av den blivande standarden. Standarden gäller all kommunikation mellan tåg och mellan tåg och mark, som ej rör styrning, reglering eller andra säkerhetskritiska funktioner. Enligt projektledaren finns det minst sex olika projekt inom Europa (UIC-trainbus, Modtrain, Integrail, m fl) som sysslar med likartad standardisering, av t ex databussar eller multimedier på tåg. Det visade sig också att det i huvudsak är samma personer som deltar i samtliga dessa projekt. Man föreslog därför att CENELEC skulle ta kommandot och samordna alla dessa projekt. Eftersom de olika projekten har något olika inriktning, skulle detta dock kräva att CENELEC-gruppens mandat utvidgades väsentligt. Det nuvarande mandatet är baserat på

interoperabilitetsdirektivet och gäller endast aspekter som har betydelse för att tågen skall kunna passera landsgränserna utan problem. Det beslöts att uppmana CENELEC att ta upp frågan med bl a UIC (International Union of Railways) och ERA (European Railway Agency), och att tills vidare fortsätta arbetet på sparlåga med dess nuvarande begränsade omfattning.

Från huvudkommittén TC 9X fick vi bl a en rapport om att man just gett ut ett första utkast till standard för mätning av magnetfält på tåg. Det gäller magnetfält i passagerar- och förarutrymmen, med tanke på medicinsk påverkan. Man rapporterade också att tiden just gått ut för kommentarer till TR 50126-2, som är en guide för hur man skall tolka de säkerhetsrelaterade kraven i RAMS-standardEN 50126-1. Att man fått in mer än 400 kommentarer visar att denna guide är något kontroversiell.

Sven Ivner
Sekreterare SEK TK 9

CENELEC TC 61F

Kommittén för Säkerhet för handhållna och transportabla elektriska verktyg möttes i Limassol, Cypern i december 2005.

NÄR DET GÄLLER vibrationsmätning pågår uppdatering av befintliga standarder. Enligt nya krav kommer man att fortsättningsvis att mäta i tre axlar i stället för som nu endast i en.

Danska myndigheter har aviserat att man tänker granska de robotgräsklippare som finns på marknaden då man misstänker att de har säkerhetsbrister när det gäller den mekaniska beröringsskyddet. Eftersom det nyligen påbörjats ett arbete med en ny standard inom IEC kommer undersökningen att följas med stort intresse.

Tyska myndigheter har anmält CEN-standardEN för kompostkvarnar till Kommissionen då man anser att den har säkerhetsbrister. TC 61F hänvisar till

denna standard när det gäller den mekaniska säkerheten vilket nu har medfört att publiceringen av prEN 50434 blivit fördröjd.

När det gäller standardEN för kap- och geringssågar anser holländska myndigheter att standardEN har säkerhetsbrister. Ett möte mellan representanter från TC 61F och myndigheten kommer att hållas för att se vad man kan göra åt saken.

Robotklippare - Electrolux

Leif Mattsson
Ledamot SEK TK 61F

Brandriskprovning

Efter det välbesökta uppstartsmötet den 30 september 2005 där intressenter från olika områden var inbjudna beslöts av SEK i mitten av oktober att bilda en ny tvärteknisk kommitté, TK 89, inom området brandriskprovning. Det beslutades också att det första konstituerande mötet skulle hållas den 14 december 2005.

KOMMITTÉNS TILLKOMST ÄR resultatet av ett stort intresse bland SEKs medlemmar inom ämnesområdet, vilket också visade sig på uppstartsmötet som besöktes av 32 intressenter. Detta sammantaget med att det också sker mycket inom standardiseringsområdet på det internationella planet borrar för en framtid med full samsättning för kommittémedlemmarna.

Huvudsyftet för kommittén är att tillvarata de svenska medlemmarnas intresse och möjlighet till påverkan inom detta standardiseringsområde. TK 89 är därför en spegelkommitté till IEC TC 89 Fire hazard testing. På CENELEC-nivå saknas motsvarande spegelkommitté. Frågor tillhörande TC 89 har tidigare legat under TK 104 Miljötålighet men nu hanteras alla frågor och ärenden av TK 89. Internationella frågor som är av speciellt intresse för kommittén är bl a:

- bedömning och värdering av brandrisk inom elektrotekniska produkter
- mät- och provningsmetoder för avgivna ämnen vid brand samt vid onormal värmebildning
- kunskap och vetskap om de provningar som finns och håller på att tas fram för bruk och användande inom produktkommittéer.

Därtill hör också de nationella intresseområdena såsom:

- att konkretisera och sakliggöra medlemmars synpunkter och önskemål för det nationella och internationella standardiseringsarbetet
- att vara ett forum för informationsutbyte mellan intressenter
- att sprida kunskap till andra kommittéer och vara en resurs och tillgång för olika produktkommittéer i frågor och ärenden rörande brandriskprovning.

Vid det första mötet var 21 medlemmar registrerade i kommittén varav 18 var närvarande. På agendan stod bl a många frågor som rör bildandet av en kommitté. En av de första frågorna var att bestämma kommitténs titel, där förslagen var Brandprovning och Brandriskprovning.

Medlemmarna enades om att Brandriskprovning bäst återspeglade namnet på IEC TC 89 Fire hazard testing. Detta förslag och förslaget till ordförande, Stefan Kjellnäs ABB, och sekreterare, Thomas Korssell SEK, har lämnats till Elektrotekniska rådet för fastställande. Det informerades en del om arbetsgrupper inom IEC TC 89 där TK 89-medlemmar bör bli representerade inom den närmaste framtiden.

Ett antal IEC-dokument behandlades också så som sig bör. Därtill diskuterades också hur TK 89 skall informera andra SEK-kommittéer om sin verksamhet och sitt arbetssätt. Hur informationen skall spridas och delges mellan TK 89 och andra kommittéer var en annan diskussionspunkt.

Dessa frågor lär med största sannolikhet dyka upp på nästkommande mötesagenda. Om det internationella arbetet berättade Anders Elrud som bevisade TC 89s plenarmöte i Kapstaden under IEC General Meeting i oktober.

I slutet av mötet hölls två mycket intressanta och upplysande föredrag. Det ena, presenterat av Jan Berggren Länsförsäkringar AB, belyste den historik och de resultat som vunnits genom årens lopp från 1996 till dags dato då man mer ingående undersökt och utvärderat försäkringsanmälda bränder och egenutförda brandprovningar på elinstallationsmateriel. Närvarande medlemmar erhöll också en DVD med sammanställt material om de brandprovningar på elinstallationsmateriel som utfördes i maj 2005. Den andre föredragande var doktoranden Roland Krämer från avdelningen Polymera material

vid KTH. Han redogjorde för nuvarande provningsmetoder, deras relevans och likheter eller olikheter. En redogörelse för framtida mät- och provningsmetoder presenterades också. På det hela taget fick de församlade en mycket god genomgång i grunderna för materialprovning. TK 89 lär få all anledning att återkomma till Rolands doktorandarbete i framtiden.

Sist skall också nämnas att SEK står som värd för nästa IEC TC 89 plenarmöte med tillhörande arbetsgruppsmöten. Mötena kommer att hållas mellan den 24 och 27 oktober. På måndagen den

23 i samma vecka är det tänkt att hållas ett informationsföredrag om IEC TC 89s ämnesområde. Föredragshållare kommer bl a att vara TC 89s sekreterare Nic Maennling. Inbjudan och agenda kommer att sändas ut senare i vår.

Vid nästa TK 89-möte kommer bland annat en ledamot från Räddningsverket att hålla en föredragning om elbränder och dess konsekvenser och en ledamot från Intertek Semko kommer att prata om brandriskprovning av elektrotekniska produkter och materiel.

Thomas Korsell
tfsekreterare SEK TK 89

CENELEC TC 97

Efter tystnad från CENELEC TC 97 Electrical installations for lighting and beaconing of aerodromes sedan september 2002 kallades till möte i Bryssel i december 2005.

MÖTET ÖPPNADES MED att presentera nya ordföranden Esteban Arroyo Candil, Spanien och nya sekreteraren Paolo Mazzaracchio, Italien.

Avsikten med mötet var att få igång arbetet med att färdigställa de påbörjade standardiseringsförslagen.

Det beslutades att återuppta arbetena inom existerande WGs samt att bilda nya.

För prEN 61820:2001 Constant current series circuits for aeronautical ground lighting – System design and installations requirements, finns en CDV som parallellröstades 2001 med negativt resultat. Det beslutades att de nationalkommittéer som röstat nej (tyska, norska, svenska och finska)

skall bilda en Adhoc-grupp, där den svenska exper-ten utsågs till convenor. Denne ska se över kommentarerna och ta fram ett reviderat förslag som kan accepteras av alla. Första mötet planerades till 1–2 februari 2006 på Arlanda. Målet är att ha ett förslag klart till juni 2006.

Mötet var enigt om vikten att färdigställa denna standard speciellt då det var grunden till att arbetet inom TC 97 startade.

Nästa CENELEC-möte inom TC 97 föreslogs till december 2006.

Roland Burman
Ordförande SEK TK 97

SEKs årsmöte 2006

SEKs årsmöte äger rum torsdagen den 6 april i Electrum Konferens i Kista. Årsmötet inleds med fullmäktigemötet och följs av en öppen del med start kl 14.00.

Förutom den sedvanliga presentationen av verksamheten under det gångna året kommer temat för den öppna delen att vara elkvalitet, tillförlitlighet och robusthet i elförsörjningen.

Mötet avslutas ca kl 16.00 varefter förfriskningar serveras.

Samtliga i SEK-verksamheten medverkande kommer under mars att inbjudas till den öppna delen.

CENELEC TC 86BXA

Kommittén för fiberoptiska kontakter och passiva komponenter möttes i Prag i november/december. Flest deltagare hade den brittiska nationalkommittén (fem) av de åtta länder som deltog.

FÖRSTA DAGEN GENOMFÖRDES mötet i två parallella grupper, en skarvbox- och en kontaktdonsgrupp. Anders Örjes deltog i skarvboxgruppen. Detta vi-

sade sig var ett bra grepp för i kontaktdonsgruppen, som jag deltog i, ägnades halva dagen åt att diskutera mätning med referenskontakter. Det råder en osäkerhet på hur metoden ska användas. Ett förtydligande kommer att införas i produktspecifikationerna om kombinations- och referensmätning.

I skarvboxgruppen ägnade man mycket tid åt att diskutera tester på tubkontakter och om de skulle behandlas i denna kommitté eller inte. "Pan closures"-dokumentet är ute som UAP (Unique Acceptance Procedure) och arbetet med "inline closures" och blås-fiberboxarna fortskrider bra.

Efter flera års strävan att implementera blandmaterialferrulkontaktdon och helkeramiska i samma produktspecifikation har äntligen de schweiziska företagen kommit fram till att det

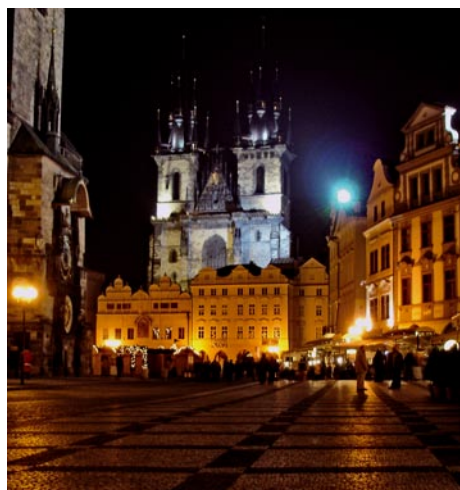
inte är möjligt att genomföras idag. LSH (E2000) kommer därför att ges ut i två varianter för varje applikation.

Efter en presentation av provningsdata på SC-kontaktdonsdämpare enades man om att inte ge ut någon produktspecifikation för dessa typer av fasta dämpare för att de inte uppfyller ställda kriterier på optisk prestanda samt att dessa inte är lämpliga att anslutas mot sändare och mottagare. Däremot kommer en teknisk rapport att ges ut för att informera om fasta SC-dämpare.

Cisco presenterade en ny testmetod för sändare och mottagare för att testa kontaktdonets stabilitet mot mekanisk belastning av kablage och kontakt under trafik. En liknade test kommer att införas i kontaktdonsspecifikationer. En produktspecifikation kommer att tas fram för sändare och mottagare.

Nästa möte äger rum i slutet av maj 2006 i Bryssel.

*Svante Töyrä
Ledamot SEK TK 86*

Tynkyrkan i Prag

MILJÖASPEKTER

Det fjärde mötet med CENELEC TC 111X ägde rum i Bryssel i november 2005. Mötet var väl representerat. Förutom ordförande Derek Washington och sekreterare Andrea Legnani, deltog delegater från 11 nationalkommittéer.

DESSUTOM DELTOG REPRESENTANTER från ANEC, CECED, CEN, ECOS, EICTA samt EU-kommissionens direktorat DG Enterprise och DG Environment. Som gäst deltog Dr Yoshiaki Ichikawa, Convener i IEC TC 111/WG 2 Environmental conscious design for electrical and electronic products and systems.

EuP

Den första dagen var reserverat för EuP-direktivets mandat M/341. Detta var det första egentliga mötet

efter det att kontraktet är klart, men arbetet med framtagningen av direktivet inom EU har följts under arbetets gång, först inom CENELEC BTWG 85-3 och därefter inom CENELEC TC 111X.

Mandatet anger ett standardiseringsförfarande i två steg. En första genomgång av existerande standarder, därefter skall gapet mellan nödvändiga standarder för att implementera EuP-direktivet och existerande standarder identifieras för att täcka alla punkter i mandatet.

En Adhoc-grupp har arbetat med mandatet sedan kontraktet blev klart. En första lista över befintliga standarder, med anknytning till mandatet, har tagits fram.

För det fortsatta arbetet med direktivet och kommande arbeten för ett genomförande av åtgärderna beslutades att ge förslag att överföra Adhoc-gruppen till en arbetsgrupp (WG 3) under ledning av den tyska nationalkommittén.

Föreslagen titel för WG 3: EuP standardization program. Scope: To offer advice and assistance to TC 111X on the work related to the EuP directive and its implementing measures.

Tidsplan för arbetet med mandatet är att lämna en första rapport till EU-kommissionen i slutet av november 2005 och slutföra ett dokument för allmän remiss med standardiseringsprinciper och standarder fördelade på fyra standardiseringsnivåer. Inkomna kommentarer diskuteras på nästa möte den 22 februari 2006.

En andra rapport till Kommissionen sänds i slutet av mars och en andra allmän remiss distribueras till intressenterna i mars 2006. Resultat från remissen sammanställs för möte med TC 111X den 1a juni då en slutlig rapport till Kommissionen tas fram.

IEC/PAS 61906

Ett förslag att harmonisera IEC/PAS 61906
Procedure for the declaration of materials in pro-

ducts of the electrotechnical and electronic industry har röstats ned med hänsyn till de pågående arbetena inom IEC TC 111.

Miljödatabasen

CENELEC har nu ett kontrakt med EU-kommissionen om utveckling av miljödatabasen. Huvudpunkterna i kontraktet är att utveckla en dynamisk datas, marknadsföra redskapet samt studera möjligheten att utöka databasen till CEN och ETSI.

IEC/24/CD

Det italienska förslaget att överföra IEC 62321, Ed 1: Procedures for the determination of levels of regulated substances in electrotechnical products till en TS diskuterades. Mötet ansåg att det ännu är för tidigt att ta ställning till förslaget. Ett reviderat förslag skall sändas ut till samtliga nationalkommittéer.

WEEE

CENELEC BTTF 116-3 och EU-kommissionen har nu enats om ett reviderat förslag till EN 50419 (Märkning för WEEE-direktivet), och ett amendment skall sändas ut för en 2-månaders remiss.

Reine Sjörs

CENELEC TC 44X

PUNKTERNA SOM BEHANDLADES på CENELEC TC 44X-mötet handlade väldigt mycket om anpassningen av IEC TC 44-standarder till Europas direktiv, främst Maskindirektivet och Lågspänningsdirektivet. Denna gång överskuggades mötet helt av problemet med sena och många kommentarer från maskindirektivskonsulterna.

När prEN 60204-1:2005 sändes ut för parallell röstning skickades det också till maskindirektivskonsulterna för kommentarer. Det kom kommentarer från flera konsulter. En av dessa har varit med i underhållsgruppens senaste möten och hade endast 3 kommentarer. En annan hade 223 kommentarer. Generellt ville han ha fler krav och färre antal val. Standarden, som är en horisontell standard, gäller för elutrustning på många olika maskiner och har därför val i olika situationer.

Ett möte hölls i Bryssel i oktober mellan ordföranden i CENELEC TC 44X, sammankallande i arbetsgruppen inom IEC och maskindirektivskonsulterna för att hitta en väg till lösning. Ett förslag till "Common Modifications" har ställts samman. Dess bättre visar det sig att endast några "Common Modifications" påverkar tekniska krav. Det vore olyckligt om IEC- och EN-standarderna har olika krav.

Johnny Persson
Ordförande SEK TK 44

IEC 1906 Award

ANDERS NILSSON FICK i samband med ett möte i TK 44 på SEK mottaga IECs utmärkelse tecken 1906 Award för förtjänstfullt bidrag till den elektrotekniska standardiseringen. Utmärkelsen instiftades inför IECs 100-årsjubileum.

Anders Nilsson fick utmärkelsen efter förslag från funktionärerna i TC 3 med motiveringen: For his very active and constructive contribution to the revision of IEC 61082 and his emphasis on establishing rules for the preparation of documentation that reflects industrial needs and that is easily applicable.

Anders Nilsson är också sekreterare i SEK TK 44 som drar nytta av hans engagemang och kunskap om dokumentation.

Anders Nilsson med Anders Elrud

IEC TC 3 Information structures, documentation and graphical symbols
IEC TC 44 Safety of machinery – Electrotechnical aspects

FÖRESTÅENDE INTERNATIONELLA MÖTEN I SVERIGE

Svenska nationalkommittén av IEC och CENELEC, SEK, har åtagit sig värdskapet för följande internationella möten:

3-7 april 2006 CENELEC TC 215 med arbetsgrupper	Electrotechnical aspects of telecommunication equipment
24-28 april 2006 IEC SC 86B/ WG 4, 5, 6, 7, JWG 8	Fibre optic interconnecting devices and passive components
16-18 maj 2006 IEC TC 35/MT 14, MT 15, MT 16, MT 17	Primary cells and batteries
13-16 juni 2006 IEC TC 104 med arbetsgrupper	Environmental conditions, classification and methods of test
11-22 september 2006 IEC TC CISPR med undergrupper	International Special Committee on Radio Interference
24 -27 oktober 2006 IEC TC 89 med arbetsgrupper	Fire hazard testing